

מדור חדש! לחידוד
המחשבה בעמוד 4

מעייין הפרשה

כל מטרתנו בהפלת העלון היא זיכוי הרבים. קחו חלק
בהפלה וחזרו למחנות הנפלאות שמצטייחים חכמנו
זכיונם לברכה: "כל המזכה את הרבים, אין חטא בא
על ידו" (פרקי אבות) כל המזכה לאחרים, אותה
הזכות עומדת לו ואינה סרה ממנו" (הזהר
הקדוש) מותר להדפיס, ללגס, לשכפל ולהפיץ
את העלון כנאמרו: "אין חפץ ה' כי אדם במו
שמזכה את הבריות" (חסד לאברהם)

פרשת בא | תש"פ

תוכן עניינים

1. דברי תורה לפרשת השבוע.....1
2. ענייני שבת קודש.....2
2. סיפור לכבוד שבת קודש.....2
3. מבאר ההלכה.....3
3. ידיעות השבת.....3
4. שאלה לפרשת השבוע.....4
4. לחידודי.....4
4. מעיין הדף היומי.....4

זמן חצות הלילה

"וַיְהִי בַחֲצֵי הַלַּיְלָה וַיְהִי הַכֹּחַ כָּל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְּכֹר פְּרֹעֹה הַיֵּשֶׁב עַל פְּסָאוֹ עַד בְּכוֹר הַשֶּׁבִי אֲשֶׁר בְּבֵית הַבּוֹר וְכָל בְּכוֹר בְּהֵמָה" (יב, כט)

נהגו העולם וכן כתב בלוח ארץ ישראל, לחשב את שעת חצות הלילה לענין אכילת אפיקומן, מהשקיעה ועד הנץ החמה. וכתב במנחת שלמה (שו"ת, ח"א סי' צא אות טו) הטעם לכך, מפני המבואר ביבמות (עב.). שהשעה בה היכה ה' כל בכור היא שעת רצון.

ונחלקו האחרונים לענין תיקון חצות, כיצד יש לחשב את זמן חצות שיש בו עת רצון, במגן אברהם (סי' א סק"ד) כתב שמדברי הזהר (ויקהל קצה:) נראה שלעולם מחשיבים את הלילה לייב שעות בינוניות הן בקיץ והן בחורף {והיינו שש שעות בינוניות אחר השקיעה הוא חצות (פרי מגדים א"א סק"ד)}, אף על פי שלענין תפילה הוא תלוי בזריחת החמה ושקיעתה או בעלות השחר וצאת הכוכבים, אך בבכור שור (ברכות ג, א) הביא בשם ליקוטי האור (פ"י) שגם לענין זה משערים חצי הלילה מהזריחה עד השקיעה. והאחרונים

האריכו בזה, ובמשנה ברורה (שם סק"ט, שעה"צ ס"ק יג) הכריע כאחרונים שמשערים חצי הזמן מזריחת החמה ועד השקיעה. וכתב במנחת שלמה, שלפי מה שנוהגים להחמיר כדעת רבי אלעזר בן עזריה שיש לאכול את מצת האפיקומן עד הזמן בו הכה ה' הבכורות, יש לחשבו לפי חשבון זה. אך כתב להעיר, שכיון שלילה האמור בתורה הוא בודאי רק עד עלות השחר ולא עד הנץ החמה, שמדין התורה אחר עלות השחר הוא יום לכל דבר, אם כן כשנתנה התורה שיעור וַיְהִי בַחֲצֵי הַלַּיְלָה (שמות יב כט) הוא ודאי אמצע הלילה שבין השקיעה עד עלות השחר, ואם כן יש לחשב את שעת חצות לענין אכילת אפיקומן מהשקיעה עד עלות השחר, ונשאר בצ"ע, וכן נסתפק בזה באשל אברהם (בוטשטאטש, מהדו"ת סי' תעז).

ובתשובות והנהגות (שו"ת ח"א סי' שז) הביא, ששמע שגאוני ירושלים והגרי"ל דיסקין עמהם, הסכימו להחמיר שיש לחשב את חצות היום ושאר זמני היום, מעמוד השחר ועד צאת ג' כוכבים, ואם כן י"ב שעות אחר חצות היום הוא חצות הלילה, והוא מוקדם מעט מזמן חצות המקובל, וכתב שגם הגרי"מ טוקצינסקי סבר כן בתחילה, ורק אחר כך חזר בו כיון שלפי חישוב זה בחצות היום החמה למטה מראשו של אדם, ולכך חזר לחשב בספרו לוח ארץ ישראל מעלות השחר עד צאת כל הכוכבים {והוא לענין חצות הלילה כשיעור מהשקיעה ועד הזריחה, וכאמור לעיל}. ועל כן יש למדקדק להחמיר לענין מצה כדעת גאוני ירושלים וכסברתו הראשונה של הגרי"מ טוקצינסקי.

שיטת האומרים שחצות לעולם בשעה 11 (שעון חורף)

דעה נוספת לענין חצות הלילה הביא בתשובות והנהגות (שם) בשם הגאון ר' נתן אדלר {הובא בדברי יוסף (שווארץ, דרך מבוא השמש הערה א)} והביא שכן כתב בבן איש חי (שנה א ויקהל, אבל לא נמצא שם), שהכריעו כדעת הסוברים שזמן חצות הלילה הוא זמן קבוע בכל השנה בקיץ ובחורף לא ישתנה לפי זמן השקיעה והזריחה, וכתב בתשובות והנהגות שלדעתם הוא תמיד לערך השעה אחת עשרה {בבוקר ובערב, לפי שעון חורף}, וכתב שלכתחילה יש להחמיר לענין מצוה דאורייתא כמו במצה {הכזית הראשון} כמו שיטה זו, ולאכול כזית מצה קודם שעה אחת עשרה בלילה, וכן לענין תיקון חצות, בשעת הדחק ניתן להקדים כבר מהשעה אחת עשרה ויצא בכך לדעת גאוני אלו.

ענייני שבת קודש

סיפור מאת

הרב חיים זאיר שליט"א

כח התפילה

מי חמור יותר - גנב או מחלל שבת?

שאלה: אני מאמין באלוקים, מכבד כל אדם, נוהר בממון הזולת, משתדל לעזור כמיטב יכולתי לכל אדם הזקוק לעזרה, מפריש מכספי לעניים ולבית הכנסת, ומכל ידידי ומכרי אני שומע רק תודות ושבחים ללא שום תלונה. אם אינני שומר שבת, האם הדבר כה חמור אצל האלוקים?

תשובה: בבואנו למדוד את רמת החומרה אשר החוק מייחס לכל עבירה, אחד הקריטריונים הברורים יהיה כמובן מדת חומרת העונש אשר הוטל על ידי המחוקק על עובר עבירה זו. אף אנו, בבואנו למדוד את רמת החומרה אשר האלוקים מייחס לכל עבירה, אחד הקריטריונים הברורים למדידה זו הוא: מדת חומרת העונש אשר נקבע על ידו לכל עבירה. והנה, בהתייחסו לגונב ממון חברו, אומר האלוקים (שמות פרק כא פסוק לז): "כִּי יִגְנֹב אִישׁ... שְׁנַיִם יִשְׁלֹם". כלומר: הוא לא חס על חברו שטרח להשיג ממונו, ישלם לו כפול מהסכום שגנב. ובכך:

א. יפוצה חברו על הצער שהצטער בהיודע לו דבר הגניבה. ב. הגנב יפסיד בעצמו את אותו סכום שנטל, ובכך יתחנך ויבין במוחשיות את העוול שעשה. ואילו על מחלל השבת אומר האלוקים (שמות פרק לא פסוק יד): "וַיִּשְׁמְרֶתְם אֶת הַשַּׁבָּת... מִחֻלְלֶיהָ מוֹת יוּמָת". הדבר כמובן דורש הסבר: האם מחלל השבת גרוע בעיני האלוקים יותר מגנב?! את התשובה לכך אנו מקבלים, כאשר אנו מתבוננים בפסוקים המסבירים את משמעותה של שמירת השבת. הבה נאזין לדברים הבאים (בראשית פרק ב פסוקים א-ג): "וַיִּכְלֹ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם: וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה: וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדְּשֵׁהוּ אֹתוֹ, כִּי בּוֹ שָׁבַת מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת". ועוד נאמר (שמות פרק לא פסוקים טז-יח): "וַיִּשְׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם בְּרִית עוֹלָם: בְּיַמֵּי וַיִּבֶן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הַזֶּה לְעֹלָם, כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה' אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת וַיִּנְפְּשׁוּ. כלומר, מיד לאחר שסיים האלוקים את מלאכת הבריאה, קבע את היום השביעי בשבוע כיום שונה ונבדל במהותו משאר ששת ימי המעשה. והוסיף עוד, כי לאור זאת הרי הוא רואה במי ששובת ממלאכה ביום זה אשר בו גם הוא שבת ממלאכת הבריאה, כמי שמכריז כי מכיר הוא בעובדה שהעולם נברא על ידי האלוקים ולא נעשה מאליו. ואילו במחלל השבת הוא רואה, כמי שמכריז באמצעות מעשיו כי כופר הוא באלוקים!!

לפני כחודשיים הייתי בכותל המערבי עם קבוצה כדי להתפלל על חולה.

עמדנו כל הקבוצה סמוך למחיצות של עזרת הנשים והתפללנו.

לפתע אישה יקרה דופקת וצועקת ומבקשת לדבר איתי בדחיפות. היא הגיעה לכותל עם בנה, שהתגלתה אצלו בעיית ניוון שרירים קשה (F.O.M), והוא בן יחיד שהקב"ה זיכה אותה בו לאחר שתיים עשרה שנות נישואין, וכעת היא מבקשת את ברכתנו ותפילותינו.

אמרתי לה: "דעי שכח התפילה שלך גדול משל כולנו, ואם תעמדי כאן במקום הקדוש הזה ותקראי פרקי תהילים בכוונה גדולה – תפילת אם בוקעת רקיעים".

לאחר מכן סיפרה לי האישה שהיא יושבת שם כל הלילה עד אור הבוקר וקראה ברגש ובדמעה את כל ספר התהילים.

בבוקר נסעה לביתה, ולאחר שקמה משנתה בשעות הצהריים ראתה על צג הטלפון שיחות רבות שלא נענו מבית החולים.

היא חייגה מהר, ואז הודיעו לה שחלה טעות בבדיקות והראו להם תוצאות של מישוה אחר... ברוך ה' בנה אינו חולה במחלה זו אלא בדלקת שבסייעתא דשמיא תעבור מהר, והם מתנצלים על הטעות.

זו לא טעות, זה כח התפילה שהופכת גזירות. ברוך רופא חולי עמו ישראל.

כל השאלות והחידות הם מהמשנה
ברורה ושולחן ערוך (אורח חיים)

שאלות ותשובות בענין לעבור כנגד המתפלל

- א. אם יש נר מאחורי הדלת
האם מותר לפתוח את
הדלת? (סימן רעז)
ב. האם מותר לכבות נר
בשביל חולה שיש בו סכנה
שיישן? (סימן רעה)
ג. האם מותר לטלטל נר
שכבה? (סימן רעו)
----כללי השתתפות----

בין הפותרים נכונה תערך הגרלה
חודשית, על 2 עלונים.

את התשובות ניתן לשלוח למייל
kun.y@inn.co.il יש לציין את שמו
של השולח ובסוגרים איזה הקדשה
רוצים (לע"נ/ להצלחת/ לרפואת/ לזיווג
הגון/ וכו', ופלונית/ בן פלוני/ת).

**תשובות לשאלות אלו אפשר לשלוח
עד ראש חודש אדר (תשובות
שיגיעו אחרי הזמן לא השתתפו
בהגרלה!)**

הזוכה בחודש שבט:

משה קליגר

תשובה: האגרות משה או"ח ה' סימן ע' אות ח' וכן מרן הגרי"ז זצ"ל
ומרן בעל הקהלות יעקב זצ"ל, סוברים שאין להתחיל חזרת הש"ץ לפני
שהש"ץ פסע ג' פסיעות לאחר תפלה בלחש, ואם יש מאחוריו אדם
שמתפלל יפסע לצדדין. ואם יש שורה צפופה של בני אדם שמתפללים אחוריו שאינו יכול ללכת לצדדים של
המתפלל צ"ע (רבינו הגר"ח שליט"א). והגרי"ז שליט"א סובר שאם אינו יכול לפסוע אחורנית שיפזר רגליו
(ואח"כ יחזור ויקרב רגליו ויתחיל חזרת הש"ץ, ושמעתי שכך הורה מרן הגריש"א שליט"א) (וע"ע בתשובה
של הגרנ"ג שליט"א).

5. שאלה: שלשה שהתפללו אחד אחרי השני ושניים הראשונים גמרו והאחרון עדיין לא גמר האם מותר
לראשון לפסוע אחורנית באם לא נכנס לתוך ד' אמות של האחרון ?

תשובה: מותר (רבינו הגר"ח שליט"א).

1. שאלה: האם מותר לכהן לעבור לפני המתפלל כדי ליטול ידיו
לברכת כהנים או כדי לעלות לדוכן?

תשובה: רבינו הגר"ח קנייבסקי שליט"א וכן הגר"ן געשטטנר שליט"א
סוברים שבשביל ליטול ידיו אסור לעבור, כי בשעת הדחק אפשר לסמוך
על הנטילה של הבוקר אבל בשביל לעלות לדוכן מותר. הגר"י
זילברשטיין שליט"א הורה לעיין בא"א מבוטשטש בסימן ק"ב שהוא
מיקל באם המתפלל עוצם עיניו וה"ה אם מחזיק סדור מול פניו. וכן
מיקל באם יש מחיצה לפני המתפלל אע"פ שהמתפלל יכול לראות מי
שעובר לפניו.

2. שאלה: מי שצריך לצאת לנקביו האם מותר לעבור לפני המתפלל?

תשובה: מותר כדי שלא יעבור על בל תשקצו (רבינו הגר"ח שליט"א
ורגרנ"ג שליט"א).

3. שאלה: מי שממהר לצאת לקחת ילד מהגן או שצריך להגיע בזמן
לכולל האם מותר לו לעבור לפני המתפלל?

תשובה: רבינו הגר"ח שליט"א אוסר. הגרי"ז שליט"א מתיר בשעת
הדחק לסמוך על הא"א הנ"ל (וע"ע בתשובה של הגרנ"ג שליט"א).

4. שאלה: האם מותר לש"ץ להתחיל חזרת הש"ץ קודם שפסע ג'
פסיעות לאחר התפילה בלחש ומה יעשה אם עומד אדם בתפלה
מאחוריו ?

מעיון הדף היומי

שאלה לפרשת השבוע

"וַיִּלְכוּ וַיַּעֲשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן כִּן עָשׂוּ" (יב, כח)

לְשֵׁם מָה נֹסְפוּ בְּסוֹף הַפְּסוּק הַמְּלִים "כִּן עָשׂוּ"? הֲן דִּי הָיָה לְכַתֵּב "וַיִּלְכוּ וַיַּעֲשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן"?

בין הפותרים נכונה תוגרל הקדשה על ארבעה גליונות, שם הזוכה יפורסם בגליון הבא בעז"ה.

את התשובות ניתן לשלוח למייל kun.y@inn.co.il עד **יום חמישי ד' שבט בשעה 16:00** (תשובות שיגיעו אחרי הזמן לא ישתתפו בהגרלה!) יש לציין את שמו של השולח ובסוגרים איזה הקדשה רוצים (לע"נ/ להצלחת/ לרפואת/ לזיווג הגון/ וכו', ופלוגית בן פלוני/ת).

בעז"ה נביא מהתשובות בגליונות הבאים.

העלון מוקדש: ליעקב קליגר.

ברכות לב. ענייני תפילה אחרי חטא העגל וחטא המרגלים רצה הקב"ה לכלות את ישראל, ומשה עמד בתפילה לפני הקב"ה ותפילתו התקבלה. הגמי מבארת מה התפלל משה לפני הקב"ה באותם זמנים, ומביאה עוד דברים על צורת התפילה ומעלתה. תפילת משה אחרי חטא העגל- הקב"ה אמר למשה רבינו אחרי חטא העגל "לך רד", והיינו שירד מגדולתו, שלא קיבל גדולתו אלא בשביל ישראל וישראל חטאו. מיד תשש כוחו של משה, וכשאמר לו הקב"ה "הרף ממני ואשמידם"- למד מזה משה שהדבר תלוי בו, וביקש רחמים, ותפשו לקב"ה בבגדו, כדמצינו שאמר לו הקב"ה "ועתה הניחה לי". ואמר לו הקב"ה "ואעשה אותך לגוי גדול", אמר לו משה אם כסא של ג' רגלים אברהם יצחק ויעקב אינו עומד בפני כעסך, כ"ש כסא של רגל אחת, ועוד שיש לי בושתי פנים מאבותי שיאמרו שביקשתי גדולה לעצמי ולא ביקשתי רחמים. ועמד משה בתפילה לפני הקב"ה עד שהחלה, דכתיב "ויחל משה", (וי"מ ויחל שהפר הקב"ה נדרו שישמידם, וי"מ שמסר עצמו למיתה, וי"מ שהחיל עליהם מידת הרחמים, וי"מ שאמר לקב"ה שחולין הוא לעשות כך, וי"מ שעמד בתפילה עד שאחזו חולי). ואמר משה "זכור לאברהם וליצחק ולישראל עבדך אשר נשבעת להם בך", והיינו שנשבעת להם בשמך הגדול שעומד לעולם, ולא בשמים ובארץ שהם בטלים. "ותדבר אליהם וכו' ככוכבי השמים". והמשך הפסוק "וכל הארץ הזאת אשר אמרת אתן לזרעכם" י"א שזה אמר הקב"ה, וי"א שגם זה מדברי משה. תפילת משה אחרי חטא המרגלים- משה רבינו אמר בתפילתו לקב"ה שאם ימית את ישראל יאמרו האומות "מבלתי יכולת ד' להביא את העם הזה אל הארץ", והיינו שיאמרו האומות שתשש כוחו כנקיבה, אמר לו הקב"ה והלא כבר ראו ניסים וגבורות שעשית להם על הים, אמר לו משה שיאמרו שיכל לעמוד רק בפני מלך אחד ולא בפני ל"א מלכים, והודה לו הקב"ה ואמר "סלחתך כדברך", "ואולם חי אני" היינו החייתני בדברך. לעולם יסדר אדם שבחו של הקב"ה ואחי"כ יתפלל. **ל"ב:** גדולה תפילה יותר ממעשים טובים בלא תפילה. תוד"ה גדולה. גדולה תענית יותר מן הצדקה, שזה בגופו וזה בממונו. גדולה תפילה יותר מן הקרבנות. כהן שהרג את הנפש אינו נושא את כפיו. מיום שחרב בית המקדש ננעלו שערי תפילה, ונפסקה חומת ברזל בין ישראל לאביהם שבשמים. ומ"מ שערי דמעה לא ננעלו. כל המאריך בתפילתו אין תפילתו חוזרת ריקם, ואם מאריך ומעיון בה ומצפה שתתקבל התפילה בגלל שהאריך בה, סופו שבא לידי כאב לב שאין תפילתו מתקבלת. והא דאיתא בשבת קכ"ז שעיון תפילה הוא מהדברים שאדם אוכל פירותיהן בעוה"ז, שם הכונה שמכוון את ליבו לתפילה. תוד"ה כל. תמצית ההלכה- המתפלל צריך לכוון בליבו פירוש המילים, ויחשוב כאילו שכונה כנגדו, ויסיר כל המחשבות המטרדות אותו מהכונה, ויתפלל דרך תחנונים כרש המבקש בפתח, ולא תהיה התפילה עליו כמשה שרוצה להפטר ממנה. אל יחשוב האדם שראוי שתפילתו תתקבל כיון שהוא כיון בתפילה, כי מחשבה זו גורמת להזכיר עוונותיו, אלא יחשוב שהוא דל ונבזה, ולולא חסדי הקב"ה לא היה ראוי לבוא לבקש דבר מהקב"ה. (סימן צ"ח). אם ראה אדם שהתפלל ולא נענה, יחזור ויתפלל. ד' צריכים חיזוק תמיד בכל כוחו, תורה, מעשים טובים, תפילה, ודרך ארץ אומן לאומנותו סוחר לסחורתו איש מלחמה למלחמתו. ותאמר ציון עזבני ד' וד' שכחני- גם עזיבה וגם שכחה, אמר לה הקב"ה שאת כל הכוכבים בראתי בשבילך ואיך תאמרי ששכחתך, כלום אשכח קרבנות שהקרבת לפני במדבר, ומ"מ מעשי העגל אשכח אבל לא מעשה סיני. שהיה לפני ואחרי התפילה- המתפלל צריך לשהות שעה אחת קודם תפילתו, דכתיב "אשר יושבי ביתך עוד יהללוך סלה, (ולכן תיקנו לומר פסוק זה לפני התפילה. תוד"ה קודם), וכן ישעה שעה אחת אחרי תפילתו. וחסידים הראשונים היו שוהים ט' שעות ביום בתפילה, ומתוך שחסידיהם הם תורתם משתמרת בתוך ליבם שאינה משתנחת, ומלאכתם מתברכת.

לחידודי- מדור לחידוד המחשבה

משה קליגר שלח אלינו תשובה לשבוע הקודם: " עוג נקרא ע"ש עוגה, עוג מצאו לאברהם אבינו שהיה עומד בגרנות לתקן עוגות לפסח. וע"כ נקרא שמו עוג."